

มาตรการการลงโทษทางอาญาฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมาย
แสดงว่าเป็นพระภิกษุและสามเณรในพระพุทธศาสนา*
THE PUNISHMENT MEASURES OF CRIMINAL BASE ON DRESSING AND
SYMBOL USAGE AS BUDDHIST MONKS AND NOVICES IN BUDDHISM

พิทวัฒน์ มโนรัตน์, Pittawat Manorat
ภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Department of Law, Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
E-mail : p0613735446@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญา เพื่อศึกษาบทลงโทษเกี่ยวกับการแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบ และเพื่อวิเคราะห์มาตรการและแนวทางกำหนดโทษทางอาญาในความผิดฐานกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบ โดยงานวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทางนิติศาสตร์ ในลักษณะการวิจัยเอกสาร (Documentation Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น (Primary Source) ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตำรา วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ คำพิพากษาของศาลฎีกาและเอกสารชั้นรอง (Secondary Source) ที่เผยแพร่ในลักษณะข้อมูลออนไลน์จากเว็บไซต์ต่าง ๆ

จากการวิจัยพบว่ามีแนวคิด ทฤษฎีการลงโทษทางอาญาแก่บุคคลที่ถือว่าบุคคลใดกระทำให้สังคมรังเกียจการกระทำนั้นสมควรกำหนดเป็นโทษทางอาญาได้ ดังนั้น แม้การแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายแสดงว่าเป็นพระภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนาจึงเป็นความผิดอาญา ส่วนบทลงโทษหากไม่ได้รับการอุปสมบทโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยศาลพิพากษาลงโทษจำคุกเป็นเวลา 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือน แต่สูงสุดไม่เกิน 1 ปี โดยไม่รอลงอาญา หากอุปสมบท

* Received 20 May 2020; Revised 14 June 2020; Accepted 18 June 2020

โดยชอบแล้วแต่ได้สละสมณเพศเพราะถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญาหรือล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจินตศาลอาจพิพากษาจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือรอลงอาญาก็ได้

คำสำคัญ : มาตรการการกำหนดโทษทางอาญา, แต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนา, ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

Abstract

The research aimed to study the concept, theory of criminal penalty determination, to study the penalties relating to dressing or using symbols which indicate to be a novice monk in Buddhism wrongfully and to analyze measures and guidelines to determine criminal penalties for wrongdoing or to use symbols which indicate to be a novice monk in Buddhism wrongfully. By qualitative research in law was the document research manner. The data were collected from primary sources, including relevant laws, textbooks, theses, researches, articles of the Supreme Court's verdict, and secondary sources published in online data from various websites.

The research was found that there were concepts, theory of criminal punishment to a person who was considered to be an act of disgust by any society to be considered a criminal punishment. Therefore, even dressing or using the device to show that it was a monk or novice in Buddhism was therefore a crime. As for penalties, if they were not ordained in accordance with the principles of discipline, the court sentenced to 1 month, 3 months, 6 months, but a maximum of 1 year without parole. If they were ordained by virtue but has renounced the clergy because it is alleged that a criminal offense or violation of Dhamma disciplinary court may be sentenced to not more than 3 months or awaiting parole.

Keywords : The Punishment Measures of Criminal, Base on Dressing and Symbol usage as Buddhist Monks and Novices in Thailand, It is not right according to the law.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพปัญหา “พระปลอม” ในปัจจุบันมักจะมีเรื่องปรากฏตามข่าวสารทั้งวิทยุและโทรทัศน์อยู่เสมอว่ามีผู้แต่งกายเลียนแบบพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา หรือที่เรียกว่า “พระปลอม” คือผู้ที่ไม่ได้รับการบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และกฎหมายอาญามาตรา 208 ก็ได้บัญญัติว่า ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าเป็นบุคคลเช่นว่านั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ พระปลอมคือผู้ที่ไม่ได้รับการบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ซึ่งการที่บุคคลแต่งกายเลียนแบบภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนาเพื่อเรียกรับเงินตามที่สาธารณณะต่าง ๆ หรือการฝากตู้รับบริจาคได้ตามร้านค้าเพื่อรอรับบริจาคอันเป็นการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย สร้างความเสื่อมเสียแก่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและพระเถระชั้นผู้ใหญ่ของคณะสงฆ์ไทยหลายท่านได้ประมวลความเห็นของบ่อเกิดของปัญหาและได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา “พระปลอม” ทางสื่อต่าง ๆ เช่น

พระรัตนเมธี (2555) กล่าวว่า “ปัญหาพระปลอมน่าจะเกิดจากสภาพปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้คนเร่ร่อน คนตกงาน หรือไม่มีจะกิน ต้องหาผ้าเหลืองออกมาหาเรียไรหรือบิณฑบาตหากินกับประชาชนทั่วไป มีกรณีหลังจากได้รับแจ้งจากประชาชนให้ช่วยเข้าไปตรวจสอบ ก็พบว่า เป็นชาวบ้านธรรมดาที่ตกงาน ช่วงเช้าก็แต่งกายเลียนแบบพระสงฆ์ เอาผ้าเหลืองมาคลุมและออกบิณฑบาต สายหน่อยก็ไปเรียไรเงิน อ้างจะนำไปต่อเติมโบสถ์ ศาลา เป็นต้น ตกบ้ายก็กลับที่พัก เมื่อจับได้และเข้าไปสอบถามก็ยอมรับว่า ทำจริง เพราะต้องหาเงินหาข้าวเลี้ยงดูลูก ๆ และ โทษสำหรับพระปลอมเมื่อถูกจับได้ก็ไม่รุนแรง ทำให้ปัญหาพระปลอมไม่หมดไปเสียที ตำรวจจับได้มากก็ต้องปล่อย แน่นนอนว่าก็ยังวนเวียนอยู่อย่างนี้ต่อไป หากจะแก้ปัญหากันจริงๆ จึงต้องมีมาตรการที่ชัดเจนกว่านี้ ทั้งโทษที่จะได้รับที่ต้องหนักมากกว่าเดิม คนจะได้ไม่กล้าออกมาปลอมเป็นพระหากินกันอีก”

พระพรหมบัณฑิต (2563) กล่าวว่า “มีปัญหาเรื่องพระปลอม การบิดเบือนหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ต้องยอมรับว่า ทุกวันนี้หลายวัดในจังหวัดต่าง ๆ มีปัญหาเรื่องที่ไม่ได้รับการแก้ไข รวมถึงปัญหาคนไทยนิยมบวชระยะสั้นน้อยลง ดังนั้น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ต้องคิดว่าจะทำอย่างไร ให้การบวชระยะสั้นเป็นการช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนาได้ด้วย”

ปัญหาทั้งหลายทั้งปวงที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า พระวินยาธิการก็ดี พระมหาเถระผู้ใหญ่ก็ดีต่างก็เห็นตรงกันว่า ในทางการดำเนินคดีอาญานั้น เมื่อบรรดาพระปลอมถูกดำเนินคดีทางอาญาแล้วก็ไม่เข็ดหลาบซึ่งบรรดาผู้เกี่ยวข้องเห็นตรงกันว่า ส่วนหนึ่งของปัญหาคือโทษทางกฎหมายอาญายังอ่อน จึงควรพิจารณากำหนดโทษเสียใหม่

สำหรับโทษตามกฎหมายอาญา ว่าด้วยเรื่องการปลอมบวช ตามประมวลกฎหมายอาญาส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางศาสนา และวัตถุทางศาสนา มาตรา 208 กล่าวคือ ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณร นักพรต หรือนักบวชในศาสนาโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อถือว่าตนเป็นบุคคลเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น ปัญหาทั้งหลายทั้งปวงที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าเมื่อบรรดาพระปลอมถูกดำเนินคดีทางอาญาแล้วก็จะไม่ เข็ดหลาบ ซึ่งส่วนหนึ่งของปัญหาคือโทษกฎหมายอาญายังอ่อนจึงควรพิจารณากำหนดโทษเสียใหม่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใคร่อยากจะศึกษางานวิจัยเรื่องนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

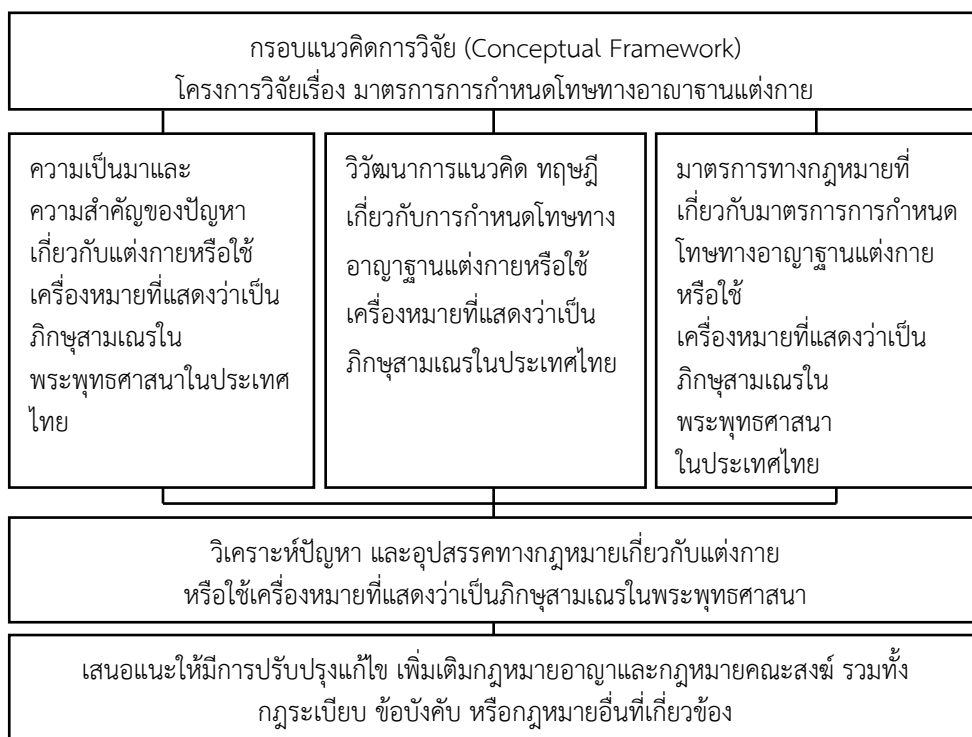
1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญา
2. เพื่อศึกษาบทลงโทษเกี่ยวกับการแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบ
3. เพื่อวิเคราะห์มาตรการและแนวทางกำหนดโทษทางอาญาในความผิดฐานกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาตามเอกสารนี้ได้กำหนดขอบเขตหัวข้อของการศึกษาเฉพาะเกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญา บทลงโทษ และมาตรการการกำหนดโทษทางอาญาฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบ โดยศึกษาถึงหลักเกณฑ์แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญาต่าง ๆ และศึกษาจากคำพิพากษาของศาลฎีกาในการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายแสดงว่าเป็นพระภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนา

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทางนิติศาสตร์ ในลักษณะการวิจัยเอกสาร (Documentation Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น (Primary Source) ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตำรา วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ คำพิพากษาของศาลฎีกาและเอกสารชั้นรอง (Secondary Source) ที่เผยแพร่ในลักษณะข้อมูลออนไลน์จากเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยได้กำหนดกรอบแนวคิด การวิจัย ตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารทางวิชาการด้านกฎหมายและคำพิพากษาของศาลฎีกา เกี่ยวกับมาตรการการกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายแสดงว่าเป็นพระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบนั้น พบว่ามีแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญาและการลงโทษทางอาญาดังต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญา

ในงานวิจัยเรื่อง “มาตรการการลงโทษทางอาญาฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายแสดงว่าเป็นพระภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนา” โดยผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ในข้อที่ 1 เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำราทางกฎหมาย วารสารทางกฎหมาย ได้ทราบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญาในความผิดฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบ ดังนี้

1.1 เพื่อคุ้มครองป้องกันตัวบุคคล (บางครั้งก็คุ้มครองสัตว์ด้วย) จากการกระทำโดยเจตนาอันเป็นการโหดเหี้ยมทารุณ หรือการประกอบกรรมทางเพศ ด้วยวิธีการอันไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ คุ้มครองป้องกันบุคคลจากภัยบางประการอันเกิดจากการทำโดยไม่เจตนา คุ้มครองป้องกันบุคคลที่ถูกชักจูงให้หลงผิดได้ง่ายจากการทำร้าย กดขี่ หรือขูดรีดอันจะเกิดต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน

1.2 เพื่อคุ้มครองป้องกันสภาวะจิตใจของสมาชิกในสังคมนั้นๆ ให้รอดพ้นจากความกระทบกระเทือนจากการกระทำ ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว และยินยอมต่อการกระทำนั้นแล้วแต่ถือว่าผิดธรรมชาติ ป้องกันการกระทำ บางประเภท ซึ่งเมื่อได้กระทำขึ้นท่ามกลางสาธารณชนจะกระทบกระเทือนจิตใจบุคคลอื่นเป็นอย่างมาก รวมทั้งป้องกันพฤติกรรมบางประเภทอันอาจก่อให้เกิดความไม่สงบขึ้นในหมู่ประชาชน

1.3 เพื่อคุ้มครองป้องกันทรัพย์สินส่วนบุคคลจากการลักขโมย การฉ้อโกง หรือการทำให้เสียทรัพย์สิน และกรณีอื่น ๆ

1.4 เพื่อคุ้มครองป้องกันกันสาธารณชนจากความไม่สะดวกสบายต่าง ๆ รวมทั้งใช้สภาพบังคับทางอาญาเพื่อเก็บภาษีอากรด้วย

1.5 เพื่อเพื่อป้องกันรักษาไว้ซึ่งสถาบันทางสังคม รวมทั้งเพื่อบังคับให้เกิดความเมตตากรุณาที่จำเป็น

1.6 เพื่อบังคับใช้วิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้วัตถุประสงค์ทั้งหลายเหล่านั้นบรรลุผล การบัญญัติกฎหมายอาญาจนเกินขอบเขตอาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ เช่น อาชญากรรมเกี่ยวกับเพศ อาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินของบุคคล และอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

2. บทลงโทษเกี่ยวกับการแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบ โดยสรุป ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า การกำหนดโทษ การลงโทษเกี่ยวกับการแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 นั้น จากการศึกษาคำพิพากษาของศาลฎีกาพบว่า การกระทำความผิดตามกฎหมายข้างต้นพบบทลงโทษความผิดฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบ โดยแยกเป็น 4 กรณี ดังนี้

2.1 จากการศึกษาพบว่า ผู้กระทำความผิดในลักษณะการกระทำโดยบุคคลที่มีได้อุปสมบทให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย แต่ได้ปลอมเป็นพระภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนา และหากมีการกระทำความผิดโดยการสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปถือเป็นความผิดอาญาฐานเป็นช่องโหว่อีกฐานหนึ่งด้วย

การกระทำความผิดโดยการแต่งกายเป็นพระปลอมนี้ หากมีการแต่งกายหลายครั้งถือเป็นความผิดต่างกรรมต่างวาระกัน ศาลจะลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป หากมีการรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือมีเหตุบรรเทาโทษแล้วศาลมักจะลดโทษลงเหลือกึ่งหนึ่ง

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 ตามลักษณะนี้โดยจากที่ศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาพบว่า ส่วนใหญ่ศาลพิพากษาจำคุก 1 ปี ซึ่งเป็นอัตราโทษสูงสุดตามความผิดฐานนี้ ส่วนการกำหนดโทษแม้จะมีการลดโทษให้ผู้กระทำความผิดแล้วอาจเหลือโทษจำคุกเพียง 6 เดือน หรือ 3 เดือนก็ตาม แต่ศาลมักไม่รอกการลงโทษ เพราะถือว่าพฤติการณ์แห่งคดีเป็นการบ่อนทำลายพุทธศาสนา

กรณีของกลางซึ่งเป็นทรัพย์สินของจำเลยผู้กระทำความผิด เช่น บาตรพระ ผ้าจีวร ผ้าสบง ผ้าอาบน้ำฝน ผ้าอังสา ย่ามสะพาย ศาลเห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้รับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33

2.2 จากการศึกษาพบว่า การกำหนดโทษลักษณะการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 กรณีที่ผู้กระทำความผิดที่เป็นพระภิกษุ และได้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจินจนมีคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศแล้ว แต่กลับมาห่มผ้ากาสาวพัสดุโดยมิได้รับการอุปสมบทโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยและโดยมิเจตนาเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนา

ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นพบว่า ศาลลงโทษปรับเป็นเงินจำนวน 2,000 บาท

2.3 จากการศึกษาพบว่า การกำหนดโทษลักษณะการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 กรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นพระภิกษุและถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาตามความในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และได้สละสมณเพศแล้ว แต่กลับมาห่มผ้ากาสาวพัสตร์โดยมิได้รับการอุปสมบทโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยและโดยมีเจตนาเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนา โดยศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1798/2542 ซึ่งศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำคุก 6 เดือน แต่ศาลอุทธรณ์แก้เป็นให้จำคุก 3 เดือน โดยไม่รอลงโทษซึ่งประเด็นนี้ศาลฎีกาได้พิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์

และจากการศึกษาจากคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 1798/2542 มีลักษณะเดียวกันกับคดีข้างต้นซึ่งศาลฎีกาพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลย 1 เดือน และโดยไม่รอลงอาญา

2.4 จากการศึกษาพบว่า การกำหนดโทษลักษณะการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้รับการอุปสมบทจากพระภิกษุผู้มิได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอุปัชฌาย์ตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 17 (พ.ศ. 2536) อันเป็นผลให้ผู้อุปสมบทนั้นไม่เป็นพระภิกษุโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยจึงมีความผิดฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา โดยศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3699 - 3739/2541 พบว่าผู้บวชจากผู้มิได้รับการแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์โดยชอบ แม้ไม่ทราบว่าเป็นผู้บวชให้มิได้เป็นพระอุปัชฌาย์ก็ยังไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 โดยให้จำคุกคนละ 3 เดือน

คดีนี้ศาลพิเคราะห์จากพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดประกอบกับผู้กระทำความผิดไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนจึงมีเหตุอันควรปราณีให้รอลงโทษไว้มีกำหนดคนละ 2 ปี และกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิด โดยให้ละเว้นการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก และให้พนักงานคุมประพฤติสอดส่องให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

ส่วนของของกลาง เช่น เครื่องแต่งกายกับอัฐบริวาร เช่น สบง จีวรสังฆาฏิ และบาตร ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น

3. การวิเคราะห์มาตรการและแนวทางกำหนดโทษทางอาญาในความผิดฐานกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบ

จากการศึกษาพบว่า การกำหนดโทษ การลงโทษเกี่ยวกับการแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 นั้น จากการศึกษาจากคำพิพากษาของศาลฎีกาพบว่า การกระทำความผิด

ตามกฎหมายข้างต้นพบบทลงโทษความผิดฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบ นั้น สามารถวิเคราะห์ได้โดยแยกกลุ่มดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 กรณีบุคคลที่มีได้เป็นพระภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนาอยู่ก่อนแล้วกระทำการโดยโกนหัว โกนคิ้ว แล้วนุ่งห่มผ้าสบง จีวรและใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นพระภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนา นั้น จากการศึกษาคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 7064/2544 แล้วความผิดตามลักษณะนี้โดยจากที่ศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาพบว่าศาลพิพากษาจำคุก 1 ปี โดยไม่รอลงอาญา ซึ่งเป็นอัตราโทษสูงสุดตามความผิดฐานนั้น

จากการวิเคราะห์เหตุผลที่ศาลฎีกาพิพากษาลงโทษจำคุกเป็นเวลา 1 ปี โดยไม่รอลงอาญานั้น ศาลให้เหตุผลว่าการกระทำดังกล่าวของผู้กระทำความผิดเป็นลักษณะของการฉ้อโกงประชาชน แม้จำเลยให้การรับสารภาพศาลก็ไม่รอลงอาญา

กรณีของกลางซึ่งเป็นทรัพย์สินของจำเลยผู้กระทำความผิด เช่น บาตรพระ ผ้าจีวร ผ้าสบง ผ้าอาบนํ้าฝน ผ้าอังสา ย่ามสะพาย ศาลเห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้รับตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33

กลุ่มที่ 2 จากการศึกษาพบว่าการกำหนดโทษลักษณะการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 208 กรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นพระภิกษุและถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาตามความในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และได้สละสมณเพศแล้ว แต่กลับมาห่มผ้ากาสาหวีพัศตร์โดยมิได้รับการอุปสมบทโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยและโดยมิเจตนาเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนา โดยศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1798/2542 ซึ่งศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำคุก 6 เดือน แต่ศาลอุทธรณ์แก้เป็นให้จำคุก 3 เดือน โดยไม่รอลงอาญาซึ่งประเด็นนี้ศาลฎีกาได้พิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์

วิเคราะห์จากเหตุผลที่ศาลฎีการับฟังได้ว่าผู้กระทำความผิดในคดีนี้ได้มีการสละสมณเพศโดยชอบตามพระธรรมวินัยแล้ว กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดในคดีนี้ได้ทราบที่อยู่แล้วว่าตนได้สละสมณเพศแล้วแต่กลับมาห่มผ้ากาสาหวีพัศตร์โดยมิได้รับการอุปสมบทโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยและโดยมิเจตนาเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 208 ซึ่งพฤติการณ์เห็นว่าความร้ายแรงแห่งกรณีเบากว่าผู้กระทำความผิดในกลุ่มที่ 1 แต่ศาลพิพากษาจำคุกเป็นเวลา 3 ปี โดยไม่รอลงอาญาเช่นเดียวกัน

กลุ่มที่ 3 จากการศึกษาพบว่าการกำหนดโทษลักษณะการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 208 กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้รับการอุปสมบทจากพระภิกษุผู้มิได้รับการ

แต่งตั้งให้เป็นอุปชฌาย์ตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 17 (พ.ศ. 2536) อันเป็นผลให้ผู้อุปสมบทนั้นไม่เป็นพระภิกษุโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยจึงมีความผิดฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา โดยศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3699 - 3739/2541 พบว่าผู้บวชจากผู้มิได้รับการแต่งตั้งเป็นพระอุปชฌาย์โดยชอบ แม้ไม่ทราบว่าผู้บวชให้มิได้เป็นพระอุปชฌาย์ก็ยังคงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 โดยให้จำคุกคนละ 3 เดือน

คดีนี้ศาลพิเคราะห์จากพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดประกอบกับผู้กระทำความผิดไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนจึงมีเหตุอันควรปราณีให้รอกการลงโทษไว้มีกำหนดคนละ 2 ปี และกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิด โดยให้ละเว้นการประพฤติได้อันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก และให้พนักงานคุมประพฤติสอดส่องให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

กลุ่มที่ 4 กรณีพระภิกษุและได้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจินจนมีคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศแล้ว แต่กลับมาห่มผ้ากาสาวพัสตร์โดยมิได้รับการอุปสมบทโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยและโดยมีเจตนาเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนาตั้งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4499/2539 ศาลฎีกาพิจารณาแล้วบทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 โดยศึกษาจากคำพิพากษาของศาลฎีกาดังกล่าวแล้ว มีประเด็นว่า ผู้กระทำความผิดเดิมจำเลยบวชเป็นพระภิกษุ ต่อมาคณะสงฆ์ผู้พิจารณาขั้นต้นมีคำวินิจฉัยว่า จำเลยกระทำความผิดล่วงละเมิดพระธรรมวินัยให้จำเลยสึกจากการเป็นพระภิกษุผู้กระทำความผิดได้สึกจากพระแล้ว ต่อมาได้แต่งกายเป็นพระภิกษุและเข้าพักอาศัยอยู่ในวัด ศาลพิจารณาแล้วพิพากษาลงโทษปรับเป็นเงินจำนวน 2,000 บาท

ข้อสังเกต แม้ว่าคดีนี้ศาลจะลงโทษเพียงโทษปรับ แต่ก็ถือว่ากรณีผู้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจินจนและมีคำวินิจฉัยให้สึกและได้สึกไปแล้วกลับมาห่มผ้ากาสาวพัสตร์ใหม่โดยมิได้รับการอุปสมบทโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยลักษณะคล้ายกับความผิดในกลุ่มที่ 2 แต่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งคดีเบากว่า ศาลจึงพิพากษาลงโทษเพียงโทษปรับ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่อง มาตรการการกำหนดโทษทางอาญาฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยขอเสนอแนะไว้ 3 ข้อใหญ่ดังต่อไปนี้

1. ควรเสนอแก้ไขกฎหมายอาญามาตรา 208 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นพระภิกษุ สามเณรนักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” นั้น เห็นว่า กฎหมายอาญามาตรา 208 บัญญัติไว้รวม ๆ ใช้กับทุกศาสนาที่มีนักพรตหรือนักบวช ไม่เฉพาะเจาะจงศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ซึ่งนักพรตหรือนักบวชแต่ละศาสนามีศีล ข้อวัตรปฏิบัติไม่เหมือนกัน ความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของแต่ละศาสนาอาจไม่เท่ากัน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญาโดยพิจารณาตามประเด็น ดังนี้

ก. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 208 โดยตัดคำว่า “พระภิกษุ สามเณร” ให้เหลือแต่นักพรตหรือนักบวชของศาสนาอื่น

ข. เพิ่มเติมกฎหมายอาญาโดยเพิ่มเติมมาตรา 208 เป็น มาตรา 208/1 ดังนี้

มาตรา 208/1 “ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นพระภิกษุ สามเณรในพระพุทธศาสนาโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นพระภิกษุ สามเณรในพระพุทธศาสนา ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงหกปี หรือปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกระทำโดยมีเจตนาแสดงหาประโยชน์มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

2. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่บัญญัติว่า

“มาตรา 43 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 15 จัตวา วรรคสอง มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคสาม หรือมาตรา 28 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี” เสนอแก้ไขเพิ่มเติม โดยบัญญัติใหม่ว่า

“มาตรา 43 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 15 จัตวา วรรคสอง มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคสาม หรือมาตรา 28 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท”

3. เนื่องจากปัจจุบันยังไม่พบว่ามีกรวางหลักเกณฑ์ สร้างกระบวนการพิจารณา คำสั่งหรือคำวินิจฉัยถึงที่สุดจากองค์กรการปกครองคณะสงฆ์ว่าผู้ใดกระทำการล่วงละเมิดพระธรรมวินัยจนต้องปาราชิกแล้ว และไม่มีระบบฐานข้อมูลเพื่อแสดงข้อมูลดังกล่าวให้พระอุปัชฌาย์ได้ทราบประวัติ และคุณสมบัติของผู้ขออุปสมบทก่อนที่จะให้การอุปสมบทซึ่งประเด็นนี้ในการปกครองคณะสงฆ์ควรพิจารณาดำเนินการวางหลักเกณฑ์ สร้างกระบวนการพิจารณา วางระบบฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ ผู้สนใจหรือผู้วิจัยที่สนใจในประเด็นดังกล่าวอาจนำไปดำเนินการ

ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการหรือระบบเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง มาตรการการกำหนดโทษทางอาญาฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนา ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัย จากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

เอกสารอ้างอิง

คณิต ฒ นคร. (2535). ประมวลกฎหมายอาญา หลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.

พระพรหมบัณฑิต. (2563) เรียกใช้เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/content>

พระรัตนเมธี. (2555). เรียกใช้เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2563

จาก <https://www.posttoday.com/social/general>

มานิตย์ จุมปา และคณะ. (2555). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมยศ เชื้อไทย. (2553). คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

หยุด แสงอุทัย. (2505). ประมวลกฎหมายอาญา : ศึกษาทางคำพิพากษาศาลฎีกา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มลคองการพิมพ์.

